

nogle Bemærkninger, som efter min Mening skulde bevæge det høie Thing til at tage Arvingernes Sag i Betragtning og tilstaa dem; om ikke en Erstatning, saa dog i alt Fald, hvad man kunde falde en Gratifikation. Jeg indrømmede udtrykkelig, at der ikke forelaa noget egentligt Retsskrav paa Erstatning — da behøvede man ikke at komme her, da kunde man gaa til Domstolene — men jeg udtaler den Formening, at der forelaa et Billedskrav, som under de forhaandenbærende Omstændigheder burde tages i Betragtning af det høie Thing, og jeg skal ikke negte, at jeg endnu naaa fastholde denne Anskuelse, idet jeg ikke føler mig overbevist om det Modsatte ved de Bemærkninger, der ere fremkomne fra den høitærede Minister. Den høitærede Minister mente, at det var et saaligt Præcedents, isald vi i dette Tilfælde vilde give Arvingerne en Gratifikation, idet der saa formentlig vilde fremkomme en Mængde Forbringinger, hidrørende fra Aarene 1820—30, da flere, som endnu leve, havde mistet deres Penge ved Overformynderier, som havde besvæget Rassen. Efter min Mening have disse Tilfælde ingen Bighed med det, som her foreligger. Det er ganske sikkert, at der her foreligger en Feil fra en Skifteforvalters Side fra 1825; men Feilen er først kommen til at virke paa et langt senere Tidspunkt, nemlig efterat Vers var indkorporeret i Kongeriget Danmark, og det er navnlig dette sidste Moment, paa hvilket jeg ved Sagens forrige Behandling lagde Bægt, og som jeg endnu vil bede ærede Medlemmer henvende deres særlige Opmærksomhed paa. Jeg skal endnu fastholde, at Skifteforvalterens Afgjørelse i 1825 var forkert, navnlig i den Retning, at det var umuligt paa den at afsige nogen aldeles korrekt og klar Dom, især da det ikke foreligger, at Skifteforvalteren, som det efter Loven var hans Pligt, har indhentet den slesvigiske Overrets Samtykke til det Arrangement, han foretog. Da Sagen i 1869 kom for Domstolene, gjaldt det jo om en Fortolkning af Skiftetbrevet. Underretten og Overretten faae bort fra den formentlige Formalitet, at Skifteforvalteren havde undladt at søge høiere Bemyndigelse til det Arrangement, han traf, undersøgte dernæst Skiftetbrevets Realitet og kom til den bestemte Anskuelse, at Arvingen havde lidt Uret. Dette blev forandret i Højesteret. Jeg skal ikke komme ind paa en nærmere Drøftelse af Sagen, men jeg skal kun udtale dette, at efter Skiftetbrevet, som jeg har liggende her for mig, er det klart, at den paagjældende Eiendom er kommen ind i en Slægtlinie i hvilken den efter Frd. af 1777 ikke hørte hjenime, og de Arvinger, som efter denne Forordning havde Ret til at faae den paagjældende Eiendom, befinde sig nu i fattige Kaar, medens den Linie, som med Urette besidder den, er gaaet frem i Velstand i Tidene. Det er dette, som jeg tror, at Thinget bør søge at raade Bod paa, idet der her foreligger en Justitsfei-

tagelse, om man vil: et Ulykkestilfælde, som Staten baade kan og efter min Mening bør raade Bod paa. Det er nemlig slet ved ganske særlige Omstændigheder, derved at Vers er kommen ind under et andet Retsskrav, end den tidligere var under. Den slesvigiske Lovgivning er nemlig med Hensyn til Landbosforhold helt forskjellig fra Kongerigets Lovgivning. Der begyndte man langt tidligere end her at arbejde paa at stille Bøndestanden uafhængig og selvstændig. Ærede Medlemmer ville erindre, at allerede under Christian den 7des Regjering blev der nedsat en Landboskommission med Prof. Deber i Spidsen, som søgte at værne om Bøndestandens Frihed og at skaffe Bønderne deres Eiendomme til Selveiendom, og man havde langt lettere ved at komme frem med disse Love i Slesvig, da man der ikke havde Fæstevæsen og Høveti, saaledes som i Danmark. Det gik derfor meget langsommere i Danmark, hvor man først i 1837 kom til det Resultat, som man allerede i Christian den 7des Tid, væsentlig begunstiget af Struensee, havde naaet i Slesvig. Derved er den slesvigiske Lovgivning bleven helt forskjellig fra den kongerigske. Bønderstederne i Gøestien — i Marsten er det anderledes, der er der en stor Udstykningsfrihed, Jordstykkerne blive betragtede næsten som Løsøre og gaa fra Haand til Haand — ere næsten smaa Majorater, som gaa i Arv til Familien. Dette er med stor Konsekvens gennemført i Frd. af 18de Juli 1777, det var Noget, som enhver slesvigsk Jurist var inde i, og alle Folk, navnlig ogsaa paa Vers, vide, at det er saaledes. Da nu Inkorporationen havde fundet Sted, forsøgte de Paagjældende at emancipere sig fra denne Lovgivning, og Stebfaderen til Gaardarvingen og dennes Moder benyttede Leiligheden til at kjøbe Eiendommen, som tilkom Gaardarvingen, til deres egen Søn. Det er den Uret, som er slet, og at Sagen har faaet det Udfald ved vore Domstole, som den har faaet, det tilskriver jeg den Omstændighed, at det var et helt nyt Forhold, som vore Domstole kom til at besfatte sig med, og ikke alene vore Domstole, men ogsaa Advokaterne, og Grunden til, at dette Resultat kunde komme frem, er naturligvis den, at Skiftetbrevet er saa slet frevet, at ethvert muligt Resultat kan udledes deraf, eller rettere, at intet af alle mulige Resultater med Rette kan udledes deraf. Men Et er dog givet af selve Skiftetbrevet, det nemlig, at Gaarden ikke blev given til Gaardarvingens Moder og hendes anden Mand. Det ser man aldeles tydelig af flere Omstændigheder, men jeg kun skal fremhæve en eneste, som er aldeles afgjørende i den Henseende, og det er den, at der paa Skiftet i 1825 udtrykkelig blev bestemt, at Konen, altsaa Gaardarvingens Moder, skulde have fri Begravelse ud af Gaardens Provenue; det staa udtrykkelig opført som en særegen Post med 10 Rd. Denne frie Begravelse kunde der formentligvis ikke være Tale om, isald Gaarden var